

ZGORNJE GORENJSKE

Društvo za cerebralno paralizo

Datum: 8. november 2016

POROČILO O ENODNEVNI EKSKURZIJI V PODČETRTEK

Podčetrtek je naselje z gručastim trškim jedrom, ki leži v ozki dolini ob mejni reki Sotli. Je središče občine Podčetrtek (60,2 km², 3.375 prebivalcev) in pokrajine Srednje Sotelsko. Na vzpetini nad krajem je grad Podčetrtek, ki ga arhivi prvič omenjajo v 12. stoletju. Današnja podoba je dobil v 18. stoletju, ko so ga obnovili grofje Attemsi, ki so grad obdržali do konca druge svetovne vojne. Trške pravice je kraj pridobil v 15. stoletju. Od takrat so ob četrtnih potekali sodni in trški dnevi, po čemer je kraj dobil slovensko ime. V kraju so v srednjem veku prepregali konje na furmanski poti Kunšperk - Lemberg pri Šmarju - Poljčane; še v 19. stoletju se je veliko domačinov ukvarjalo z živinorejo. Danes je poleg turizma precej razvito tudi vinogradništvo. Ob gradu se razteza gozdni rezervat lipe in črnega gabra. Pod grajskim hribom ob soteski potoka stoji župnijska cerkev sv. Lovrenca, na griču nad cesto Podčetrtek - Olimje pa cerkev Device Marije na Pesku. Današnja funkcijo središčnega naselja dopolnjujejo številne obrtne dejavnosti, osnovna šola in vrtec z novim atletskim stadionom, zdravstveni dom, pošta, banka ter gasilski dom. Večnamenska športna dvorana je središčni prostor za zabavo in druženje občanov ter gostov na prireditvah in športnih dogodkih. V neposredni bližini jedra Podčetrčka se nahajajo Terme Olimia, ki so jih v času, ko je atomska energija veljala za nekaj naprednega, poimenovali » Atomske toplice «. Iz krajevnega imena je mogoče zaključiti, da se je grad, ki stoji 100 m nad naseljem imenoval Četrtek. Razlogov za poimenovanje po dnevni v tednu je lahko več; morda je graščak ob četrtnih vršil sodstvo, morda je bil takrat semanji dan ali dan za tlako, morda je bil ustanovljen na četrtek ipd. Sprva se omenja le Podčetrški grad: leta 1209 de Landesperc, 1213 de Londesperc, 1213 de Lonsperch, 1227 de Landesperch, 1328 ze Lantsperch in dem marcht, 1293 von Lansperch, 1332 ze Lantsperch, 1465 bey Landsperg, poimenovan po prvotnem lastniku, grofu Frideriku Landsbergu. Na jožefinskem zemljevidu iz leta 1763 - 1787 je kraj označen dvojezično: Landberg Windisch Pod Tschetertkom.

V soboto 5. novembra 2016 smo se člani društva Sonček Zgornje Gorenjske v jutranjih urah odpravili na pot proti Podčetrtku. Naš prvi postanek smo naredili na MOL - Bencinski črpalki Dramlje, kjer so nas prisrčno sprejeli in nas postregli s kavami in rogljički. Po okrepčilu smo pot nadaljevali do Podčetrčka. Najprej smo si ogledali Muzej kmečke opreme. Ob prihodu nas je prisrčno sprejel Jože Počivavšek, s katerim smo si ogledali Etnološka zbirka, ki predstavlja življenje na deželi v preteklosti in pripomočke, ki jih je uporabljal skromen kmečki človek. Zbirko bogati prek 4000 eksponatov, med katerimi so nekateri izjemne starosti in so prave mojstrovine. Muzejska zbirka spada med najbogatejše v tem delu Slovenije. V zanimivi zbirki smo videli zbrano staro kmečko orodje in domačo opremo, ki so jo v bližnji preteklosti uporabljali kmetje iz Obsotelja. Lastnik muzeja je eksponate zbiral skoraj pol stoletja. Pot smo nadaljevali do Čokoladnega butika Syncerus Olimje. Že preden smo vstopili v butik nas je pozdravil sladek vonj po čokoladi in v ustih so se nam začele nabirati sline. Razložili so

nam, da v njihovi proizvodnji ročno izdelujejo čokoladne personalizirane bombone, čokoladne kovance, male čokolade za ob kavi, praline, takšne in drugačne praznične izdelke iz temne in svetle čokolade, s sadjem, kokosom in še kaj bi se našlo. Vsa proizvodnja se nahaja v Olimju, kjer izdelujejo različne čokoladne izdelke. Delo opravljajo ročno kar pomeni, da vsak izdelek - čokolado v tablici, pralineji, tartufi, griotti, oblito sadje, dražejji obdelajo vsaj štirikrat. Prvič, ko se čokolada vlije, drugič, ko se čokolada strdi in je treba vstaviti polnilo. Tretjič, ko čokolado zaprejo, in četrtič, ko jo okrasijo. Delo s čokolado je zelo zahtevno in za končni rezultat je potrebno veliko potrpežljivosti. V njihovi proizvodnji nastajajo: pralineji, čokoladne tablice, oblito sadje, dražejji, žele bonboni, čokoladne figure, čokoladni trufli in griottes. Pri pripravi čokolade uporabljajo kakavovo maslo kot maščobo za čokolado. Ne uporabljajo masla, rastlinskih maščob ali drugih nadomestkov. Zato imajo njihovi izdelki vsaj petmesečni rok uporabnosti. Ko smo uživali v čokoladi, začutimo, da je pripravljena izključno iz sestavin, ki so za čokolado prave. Vsako leto razvijejo nekaj novih okusov in jih ponudijo kupcem v njihovih butikih. Za njih je najlepši del postopka razvijanje novih okusov in trenutek, ko jih poskusijo - ko izvabijo iz sebe vso igrivost in domišljijo. Njihova tradicija izdelovanja čokolade sega iz 19. stoletja. Usmerili so se tudi na male čokoladice po zamisli naročnika. 6 - gramske in 3 - gramske čokoladice lahko zavijejo kot klasične čokolade - najprej v folijo in nato v ovojni papir, na katerem je natisnjeno sporočilo ali pa jih zavijajo po meri. Možnosti je nešteto - od ovojnega papirja do oblike in okusov. Naročila razvrščajo na preprosta in zahtevna. Za preprosta naročila imajo že vnaprej izdelan kalup, v katerega vlivajo čokolado, ter na voljo primerno embalažo. Za zahtevna naročila pa morajo izdelati novo orodje za embalažo, kakor tudi nov kalup. 3 - gramske čokoladice so primerne za dobrodošlico, reklamo in kratka sporočila. Dajo jih v posodo in posodo postavijo na mizo. Lahko jih postrežejo h kavi ali pa z njimi obdarujejo stranke na sejmu. Na voljo so tri vrste čokolade in sicer mlečna, temna in bela. Čokoladice so zavite dvakrat: v zlato ali srebrno folijo in v ovojni papir, na katerem je natisnjen vzorec po zamisli naročnika. Ovojni papir je lahko večbarven ali enobarven. Rok za izdelavo je približno 14 dni od potrditve zamisli. Najmanjša količina je 1000 kosov. Personalizirana naročila so namenjena za darila za posebne priložnosti. Na voljo je več različnih načinov izdelave in več vrst pakiranja. Te so: napis na čokoladni tablici - na čokoladne tablice različnih velikosti in teže napišejo ali narišejo zeleno besedilo in slikico. Po želji lahko dodajo različne sestavine: lešnike, mandlje, čokoladne dražejje, ingver itn., napis na čokoladni liziki - za popestritev prireditve nudijo čokoladne lizike, ki jim sami pravijo grizike. Na griziko lahko napišejo kratko sporočilo, če jim prostor to dopušča ter škatlica za čokolado z vzorcem - za zahtevne naročnike imajo pripravljenih nekaj škatlic, na katero lahko natisnejo vzorec po naši zamisli oziroma sporočilo. Škatlico lahko napolnijo s čokolado ali s pralineji. Okus prepuščajo izbiri kupca. Vsako podjetje teži k prepoznavnosti na trgu. K večji prepoznavnosti lahko pripomorejo tudi njihovi pralineji, čokolada in čokoladice. To lahko uresničijo na več načinov: embalaža - vsa embalaža je izdelana po zamisli naročnika (treba je narediti novo orodje za izsek), zamisel naročnika uresničijo z obstoječim orodjem in na obstoječo embalažo dodajo oznako naročnika. Pralineji - oblikujejo nove pralineje - ob tem je treba naročiti tudi nov kalup za čokolado, naročnik naroči pralineje z določenim okusom in z obstoječimi kalupi in uporabijo obstoječi okus in obliko. Za izdelavo posameznih segmentov imajo ustaljen pristop. Izdelava bonboniere lahko traja do tri mesece (izdelava orodja), potrditev zamisli za tisk pa do 14 dni. Po degustaciji odličnih okusov smo dobre volje pot nadaljevali do Minoritskega samostana Olimje, ki leži v dolini pod goro Rudnico sredi zelenih trat, sadovnjakov, vrtov in njiv. Razložili so nam, da je grad sprva pripadal grofom von Peilestein (Pilštajnskim grofom). Ena izmed lastnic naj bi bila tudi slovenska plemkinja Hema Pilštajnska, bolj poznana kot Sv. Ema Krška. Grad, ki je po ustnem izročilu star 1000 let (leto izgradnje prvega gradu je 1015) je v zgodovini menjal več lastnikov. Do leta 1436 je bil lastnik gradu tudi Celjan Friderik II. Leta 1550 ga je grof Tattenbach povečal ter obnovil v renesančnem stilu. Iz romantičnega dvorca je nastal renesančni grad. Tudi pozneje se je okolica gradu še spreminjala. Okoli leta 1550 ga je grof Tattenbach v renesančnem slogu preuredil, hkrati pa so okoli izkopali obrambni jarek zaradi nevarnosti turških napadov. Grad je leta 1658 kupil zagrebški baron Ivan Zakmardy in ga kasneje začel preurejati v samostan in ga leta 1663 s posebno listino podaril pavlinskim menihom, ki so prišli iz Lepoglave na Hrvaškem. Ti so med letoma 1665 in 1675 grad popolnoma spremenili v samostan in mu dodali lepo baročno

cerkev in jo opremili s črno - zlatimi oltarji. Najlepši del cerkve je njen oltar, posvečen Mariji Vnebovzeti in je hkrati eden najlepših slovenskih baročnih oltarjev v Evropi. Leta 1740 je cerkev dobila novo podobo. Menih Ivan Ranger je poslikal celoten prezbitarij, tj. območje okoli oltarja. Dogradili in poslikali so tudi stransko kapelo, posvečeno misijonarju, sv. Frančišku Ksaverju. Pavlinci so uredili tudi lekarno, ki sodi med najstarejše v Evropi (staro lekarno je s svetopisemskimi motivi in portreti najslavnejših starih zdravnikov in ranocelnikov poslikal slikar Anton Lerchinger iz Rogatca). V obdobju vladavine cesarja Jožefa II. so morali Pavlinci samostan zapustiti, saj menihi med svojimi dejavnostmi niso imeli šole, niti ni tu delovala župnija. Menihi so v Olimju po 120 letih svojega bivanja pustili močan pečat kulture, umetnosti in lekarništva. Leta 1785 je bila ustanovljena župnija Olimje, nekdanji Pavlinski samostan pa je leta 1805 kupila plemiška rodbina Attems. Zaradi previsokih davkov so morali lastniki, ki niso mogli vzdrževati celotnega poslopja, podreti del gradu (severni in vzhodni). Ob koncu druge svetovne vojne so oblasti grad podržavile. Leta 1974 je grad prizadejal močan potres in ga hudo poškodoval. Kmalu za tem so ga ob pomoči države, občine in župljanov delno obnovili. Svetišče in župnijo so leta 1990 dobili v last manjši bratje Sv. Frančiška - minoriti. Ti so 15. avgusta 1999, po 217 letih, ponovno oživili samostan. Sedaj skrbijo tako za romarje kot za turiste, ki si pridejo ogledat lekarno in samostan zaradi velikega povpraševanja po domačih izdelkih pa so uredili tudi zeliščno lekarno. Patri so oživili tudi tradicijo samostanskega lekarništva. V samostanskem vrtu gojijo zdravilne rastline iz katerih pripravljajo čaje, mazila in tinkture, ki pomagajo ohranjati zdravje. V botaničnem vrtu smo se lahko seznanili z zdravilnim učinkom mnogih rastlin, ki rastejo po njihovih vrtovih, travnikih, močvirjih in gozdovih. Ogledali smo si grad, last grofov Attems, ki je danes spremenjen v samostan, kjer prebivajo manjši bratje sv. Frančiška - minoriti. Ob njem stoji veličastna cerkev Marijinega Vnebovzeta, ena najlepših baročnih umetnin v naši domovini. V zavetju samostana se v pritličju južnega stolpa skriva neprecenljiva umetnina, stara samostanska lekarna s freskami, zapuščina patrov pavlincev, ki so 120 let bivali v olimskem samostanu (1663 - 1783). Leta 1999 je slovenska minoritska provinca ustanovila samostan, ki so ga po razglasitvi škofa A. M. Slomška za blaženega, poimenovali samostan bl. Antona Martina Slomška. Manjši bratje - minoriti živijo po redovnem vodilu našega ustanovitelja sv. Frančiška Asiškega. V samostanu živijo štiri bratje: br. Jože, p. Franc, p. Jože in p. Ernest. Dan začenjajo z molitvijo v samostanski kapeli Romarskega doma. Molitev jim je potrebna, kot je zemlji potreben dež, da obrodi bogate sadove. Po zajtrku sledijo dnevna opravila: pastoralno delo v župniji, obiski bolnikov, osamljenih in pomoči potrebnih, pomoč sosednjim župnijam, sprejemanje romarjev, turistov in drugih obiskovalcev, ki si želijo ogledati cerkev, samostan ali lekarno in vodenje gospodarstva (delo na vrtu, priprava čajnih mešanic). Opoldan jih cerkveni zvon povabi k molitvi Angelovega češčenja. V času kosila, od 12 do 13 ure, je samostanska skupnost povezana tudi v pogovoru. Po kosilu nadaljujejo z dnevnimi dolžnostmi do poznega popoldneva. Zvon jih povabi k češčenju Najsvetejšega, k molitvi rožnega venca in k sv. maši. Delo zaključijo s skupno večerjo, medsebojnimi pogovori in načrti za prihodnji dan. Po večerji se samostanska družina zbere še k meditaciji in molitvi večernic. V molitvi se še posebej spomnijo vseh obiskovalcev njihove cerkve in samostana, predvsem tistih, ki iščejo pri njih dušnega ali telesnega zdravja. Molijo tudi za vse naše dobrotnike in tiste, ki se nam priporočajo v molitev. Ob 22. uri zaključijo z dnevnimi opravili in v samostan se naseli nočni mir. 26. septembra 1824 je bl. Anton Martin Slomšek v Olimju obhajal novo mašo. To je bila zahvala Bogu in velikemu dobrotniku, učitelju in vzorniku, župniku Jakobu Prašnikarju, ki je takrat vodil župnijo Olimje. Majhno, a vendar tako ljubko in v naših časih tako pomembno vas Olimje je Slomšek opisal takole: " Med zelenimi gorami, po katerih košato bukovje, pa tudi visoko kostanje raste, v lepem vinskem kraju blizu Sotle stoji Olimje v tihi dolini. Sveta Ema, ki je v teh krajih rojena, pravijo, da je počivala v tej samoti in dala v studencih postaviti kapelico Mariji Devici. Pozneje so belim menihom pozidali lep samostan in postavili veliko cerkev, ki je še zdaj dragocena igla te tihe dolinice ... ". Olimska župnija je bila ustanovljena 24. junija 1785 - dve leti po zaprtju samostana. Od ustanovitve župnije pa do leta 1990 je župnijo oskrbovalo 19 škofijskih duhovnikov, od katerih sta posebej pomembna: Janez Pavel Ješenak in Jakob Prašnikar. Janez Pavel Ješenak je bil rojen 25. junija 1755 v Slovenj Gradcu, umrl 19. septembra 1827 v Št. Andražu v Labodski dolini. Ješenak je bil cerkveni pisatelj in napreden gospodar. V Olimju je poslovenil Mali katekizem, ki je bil v rabi še leta 1848. Na manjši kmetiji, ki so jo zanj kupili farani, je vzorno gospodaril

ter po lastnih izkušnjah in po nemških gospodarskih knjigah sestavil „ Bukve za pomoč inu prid kmetam potrebne“. To je bil prvi kmetijski priročnik v slovenskem jeziku. Jakob Prašnikar, ki je bil rojen 21. julija 1784 v Zgornjih Vrtačah, danes Borjah, župnija Kolovrat, umrl 13. oktobra 1841 v Spodnji Polskavi ima neminljive zasluge za duhovništvo blaženega škofa Antona Martina Slomška. Kot kaplan na Ponikvi v letih 1811 do 1815 je poučeval mladino v tamkajšnji farni šoli in nagovoril Slomškovega očeta, da je dal nadarjenega dečka Antona v celjsko gimnazijo. Po smrti dečkove matere in pozneje očeta mu je nadomestil starše, postal je njegov duhovni oče. Zato je razumljivo, da je Slomšek svojo prvo sv. mašo daroval v olimski cerkvi pri svojem dobrotniku in duhovnem učitelju. Vsako leto to malo vasico, ki je bila že dvakrat (2009 in 2013) izbrana v tekmovanju Entente Florale za najbolj urejeno naselje v Evropi in ima veličastno zgodovino obišče množica romarjev in turistov iz domovine in tujine. Vstopili smo v baročno cerkev z veličastnimi črno - zlatimi oltarji in počasti Marijo v nebesa vzeto, ki s svojim Sinom v naročju deli dušni in telesni mir. Z eno besedo, tu človek občuti prvinsko rajsko lepoto, ki jo je Bog Stvarnik izročil človeku. Sleherni človek si želi dolgega in zdravega življenja. Slovenski pregovor pravi: " Za vsako bolezen ena zdravilna rožica raste ". Patri minoriti nadaljujejo tradicijo patrov pavlincev in so pred samostanom obnovili čudovit zeliščni vrt in zasadili več kot 200 vrst zdravilnih zelišč, ki zdravijo množico naših bolezni. Samo nekaj korakov je potrebnih, da preko dviznega mostu - pod mogočnim portalom, ki ga krasi freska puščavnika Pavla z dvema levoma - vstopimo v pritličje samostana. Na desni strani smo zagledali napis: " ZELIŠČNA LEKARNA ", kjer smo lahko našli in izbrali zdravilo za svoje bolezenske težave. Pred samostanom smo videli ribnik z zlatimi ribicami, ki se veselijo svojega načina življenja in so najlepša predstava za mlade duše. Župnija Olimje spada med manjše župnije na Slovenskem, saj ima samo 555 vernikov. Teritorialno obsega naslednje vasi: Olimje (nekoč Sopote), Virštanj, Rudnico, del vasi Sela in nekaj hiš Imenske Gorce. Poleg župnijske cerkve Marije Vnebovzete ima župnija še dve podružnici: Sv. Filip in Jakob na Selah - med vinogradi pod Imensko gorco ter Sv. Andrej - na hribu pod goro Rudnico - 15 minut peš hoje od samostana. Župljani se danes manj ukvarjajo s kmetijstvom kot v preteklosti in več z vinogradništvom in vinarstvom. Nekateri so samostojni podjetniki, drugi obrtniki, spet drugi so se zaposlili v gostinstvu, trgovinah, upravnih službah ... Z razvojem Atomskega toplic - Terme Olimia - se je ljudem ponudila priložnost za zaposlitev in tudi za razvoj kmečkega turizma, ki je v pravem razcvetu. Sprehodili smo se po cerkvi, ki so jo redovniki Pavlinci začeli graditi leta 1665 v Olimju na zahodni strani starodavnega gradu v baročnem stilu. Okrog leta 1760 se cerkvi prizidali še kapelo, ki je posvečena sv. Frančišku Ksaverju. Navdušeni smo bili nad izredno lepim poznobaročnim oltarjem. Kapelo je poslikal Anton Lerchinger, ki je naslikal prizore iz Frančiškovega življenja in skupine romarjev ki so se v različnih potrebah prišli priporočiti sv. Frančišku. V notranjosti smo v prezbitteriju videli mogočen tri nadstropen pozlačen oltar v črni barvi. Oltar so leta 1680 izdelali pavlinski menihi v Lepoglavi na Hrvaškem in je eden največjih » zlatih « oltarjev v Sloveniji. V središču je milostna podoba Marije z Jezuškom, stoječa na luninem krajcu. Obdaja jo skupina angelov, ki jo na oblakih dvigajo v nebesa. Nad Marijinim kipom je slika Jezusovega krsta, nad njim pa kronanje Device Marije. Glavni oltar krasi še 12 kipov svetnikov in svetnic, na vrhu pa kip nadangela Mihaela. Prostor okrog glavnega oltarja je leta 1739 poslikal pavlinski menih Janez Krstnik Ranger. Freske med drugim prikazujejo štiri prizore iz življenja sv. Družine: Marijino oznanjenje, medaljone z motivi iz lavretanskih litanij, iluzorno kupolo ter sobo z balkonom. Ob vhodu v prezbitterij stojita oltarja, ki se gledano od vhodnih vrat, zlijeta v celoto z glavnim oltarjem. Levi slavi Kristusovo trpljenje, desni pa je posvečen sv. Pavlu puščavniku, ob katerem so se duhovno navdihovali redovniki pavlinci. Glavna ladja se odpira v štiri stranske kapele: na levi strani sta oltarja posvečena sv. Katarini in Čenstohovski Mariji in na desni strani pa sv. Barbari in sv. Tomažu. Prava mojstrovina je prižnica s stebrički, angelskimi glavnicami, rastlinskim okrasjem in vdolbinami, v katerih so kipi Matere Božje in štirih evangelistov. Na vratih, ki vodijo iz samostana na prižnico je na les naslikana doprsna podoba sv. Pavla. Na vrhu bogato izrezljanega baldahina stoji kip Kristusa vladarja sveta. Na pevskem koru so nameščeni baročni korni sedeži, ki so namenjeni redovnikom za liturgično molitev. Orgle je leta 1764 izdelal znameniti celjski orglar Janez Frančišek Janeček. Manjša dvorana, ki se nahaja v drugem nadstropju južnega stolpa samostana, je bila nekoč " škofova soba ". Tukaj živeli župniki so jo uporabljali predvsem kot sobo za visoke goste. V tej sobi je bival tudi bl. Anton Martin Slomšek, ko je prihajal na obisk k svojemu velikemu

dobrotniku župniku Prašnikarju. Bratje minoriti smo sobo preimenovali v dvorano bl. Antona Martina Slomška. Urejena je tako, da so v njej lahko manjše prireditve in seminarji, ker sprejme do 50 oseb. Ta dvorana je v zadnjih letih postala priljubljen kraj za civilne poroke. Ker dvorana od države ni priznana kot uradni prostor za sklepanje civilnega zakona, se novoporočenci prijavijo za poroko na UE v Šmarju pri Jelšah, kjer brez težav dobijo dovoljenje za poroko v Olimju. Mnogi novoporočenci se odločijo, da se po civilni poroki poročijo tudi cerkveno. Ko so se v Olimje leta 1663 naselili patri pavlinci, se je tudi tukaj začelo sistematično proučevanje zelišč. Patri so v svojih redovnih pravilih imeli zapisano, da mora vsak samostan imeti za tiste, ki zbolijo, posebno bolniško sobo, ki so jo imenovali » infirmaria «. Eden od bratov je opravljal službo bolniškega strežnika in bil na razpolago bolnim sobratom. Nekateri menihi so se povsem posvetili zdravilstvu. Gojili in nabirali so zdravilne rože in iz njih pripravljali zdravila. Ohranjena slika samostana iz leta 1681 prikazuje dva čudovita vrtova, kjer so verjetno gojili tudi zdravilne rastline. Še bolj kot v » rožice «, so menihi zaupali v moč molitve. Olimski prior Eggerer je v svojem delu » Nebeška lekarnica « zapisal, da sta vera in zaupanje v Božjo pomoč » bolj učinkovito zdravilo, kot vse zdravilne rastline Dioskurida ali medicina Galena «. Kljub vsemu so patri pavlinci v Olimju upoštevali dognanja medicinske znanosti in so v pritličju samostana v južnem stolpu uredili prostor, ki ga danes imenujejo » Stara lekarna «. Kdaj točno so pavlinci ustanovili lekarno v Olimju, ostaja skrivnost. Smemo pa sklepati, da so z ustanovitvijo pavlinskega samostana v letu 1663 nastali tudi pogoji za delovanje samostanske lekarne. Okroglo, obokano sobo nekdanje lekarne, je v letu 1780 s čudovitimi freskami opremil mojster Anton Lerchinger iz Rogatca. Velika je njihova umetniška, še večja pa je njihova sporočilna vrednost. Freske nam govorijo o poti do zdravja in sreče. Leta 1782 je cesar Jožef II. razpustil pavlinski red in izgnal patre iz Olimja. Prostor lekarne je vse do leta 1950 služil kot shramba za poljske pridelke. Vlaga je dodobra uničila poslikavo, toda spretne roke restavradorjev so obnovile, kar je bilo zapisano propadu. Nad lepoto obnovljenih fresk v stari lekarni, lahko danes le strmimo. Slike so kot knjiga, ki jo lahko bere vsak človek, od najbolj preprostega do največjega učenjaka. Osrednja slika na stropu prikazuje nebeškega Očeta, ki z razširjenimi rokami lebdi nad stvarstvom, kakor da hoče reči: » Glejte vse to vam dajem za vaše zdravje ». In res, ob njegovem vznožju so prikazane v gozdu razne živali, ki so nekoč nudile farmacevtom svojo mast za pripravo zdravilnih mazil. Ob gozdu teče reka z obilico vode, ki od nekdanj velja za vir zdravja. Ob reki rastejo rože in rudarji kopljejo rudo. To sta naslednja dva elementa naravne medicine: zdravilne rastline ter zemlja z minerali. OB vhodu v lekarno na desni zgoraj je slika, ki prikazuje Adama in Evo takoj po grehu. Izgubila sta popolnost in zanj nastopi čas, ko bo potrebno za zdravje uporabiti Stvarnikova zdravilna zelišča. Eva drži v roki prvo zdravilo - jabolko. Pogovor pravi: » Eno jabolko na dan, prežene boleznj stran ». Druga freska nam v zgodbi o Neotu predstavi naslednjo zdravilno rastlino - vinsko trto. Noe, ki je preživel vesoljni potop, omaga ob pitju svojega dobrega vina. Vino, » ki poživlja srce » ob pretiranem pitju človeka poneumi. Tretja freska govori o tegobi žene, ki ne more imeti otrok. Predstavi nam nerodovitno Rahelo, ki pričakuje rešitev za svoje tegobe v uživanju mandragore - nadliščka. Njeni upi se niso izpolnili. Zanosila je šele takrat, ko je Bog uslišal njene molitve in prošnje. Četrta slika prikazuje preroka Jona, ki nad poganskim mestom Ninive čaka in želi, da Bog mesto pokonča. Napolnjujejo ča čustva jeze, žalosti in sovraštva. To so čustva, ki škodijo zdravju - duševnemu in telesnemu. Bog mesta ne pokonča, ampak ga pouči o svojem usmiljenju tudi do grešnikov. Zdravilna rastlina, ki je prikazana na tej sliki ni prepoznavna. Peta slika nam predstavi kralja Salamona. Bil je poznan po svoji modrosti in znanju. Z zdravniki se je lahko pogovarjal tudi o zdravilnih rastlinah. V odprti knjigi, ki jo drži v naročju nam kaže dvojce zdravilnih rastlin svoje dežele: vejico cedre in hipoza. Zadnja slika prikaže Kristusa, ki ozdravlja hromega s svojo Božjo močjo in ne potrebuje zdravilnih rastlin. Ozdravi celotnega človeka: dušo in telo. Ob vhodu v lekarno stojita armenska mučenca, sveta brata Kozma in Damjan. Bila sta zdravnika. Kozma drži v roki lekarniški lonec, Damjan pa steklenico in kaže z levico proti ostalim freskam ob oknih, kot bi nam hotel sporočiti: » Tu prikazani zdravniki vam bodo pomagali ». V niši ob prvem oknu najdemo sliko Dioskurida, ki je bil velik poznavalec zdravilnih rastlin. Napisal je knjigo » Materia medica » v kateri je opisal preko 600 zdravilnih rastlin. Druga slika ob istem oknu prikazuje grško - rimskega zdravnika Galena. Napis v knjigi, ki jo drži v rokah daje obiskovalcu dober nasvet. » Troje je pomembno: vedrina, počitek in zmerno življenje ». Ob drugem oknu nas pozdravita Asklepij in Hipokrat. Prvi je bil izvrsten grški zdravnik. V roki drži bučasto stekleno posodo in

razmišlja, kako bi pomagal bolnikom. Na nasprotni strani je prikazan Hipokrat s pelinovo vejico v roki. Znan je po svojem znamenitem zapisu, ki urejuje odnos zdravnika do pacienta in ga poznamo po imenoma: » Hipokratova prisega ». Ob zadnjem oknu sta sliki perzijskega kneza zdravnikov Avicena, ki ima v rokah štirioglasto zdravilsko steklenico in Paracelsusa (Theophrastus), farmacevta in alkimista iz 16. stoletja. Tudi ta drži v rokah stekleničko na katero je privezana trakasta signatura s kemijskim znakom za zlato in napisom » potabile » kar pomeni pitno zlato ali zlata tinktura. Nad vhodom v lekarno in nad okenskimi nišami so v latinščini zapisani izreki Svetega pisma, ki se v prevodu glasijo: » Moj sin, če si bolan, ne obupaj, ampak moli Gospoda in on te bo ozdravil ». Od Boga so namreč vsa zdravila ». » Najvišji je ustvaril zdravila iz zemlje », » in pameten mož jih ne odklanja ». Bratje minoriti, ki so prišli leta 1990 v Olimje so oživili zeliščarsko tradicijo v tem samostanu. Po zgledu sv. Frančiška Asiškega, našega redovnega ustanovitelja, ki je stregel gobavcem, želimo tudi mi s pripravo domačih zdravil in z molitvijo dodati svoj delež za več duhovnega in telesnega zdravja v našem narodu in med vsemi, ki jih obiščejo. Pred samostanom smo videli lepo urejen vrt zdravilnih rastlin s sprehajalnimi potmi in gredicami, na katerih raste od 200 - 250 primerkov zdravilnih rastlin. Označene so s slovenskim in latinskim imenom ter pojasnilom, kateri deli rastlin služijo v zdravilne namene in za kakšne bolezni se uporabljajo. Obisk njihove starodavne lekarne, edinstvene v celem svetu nam pomaga v tem nemirnem svetu, najti duhovno ravnotežje in bližino Boga, ki se nam razodeva v vsem dobrem in lepem. Znanje klasičnih jezikov je menihom omogočilo, da so lahko uporabljali že pridobljeno znanje in izkušnje starih zdravilcev iz antične dobe: Hipokrata, Asklepija, Dioskurida, Galena ... (podobe teh zdravnikov lahko vidimo v naši stari lekarni). K temu so dodali še svoja spoznanja in dosežke. V samostanih so nastala mnoga medicinska dela. Benediktinec Strab opisuje zdravilne rastline, ki jih je gojil v svojem vrtu za potrebe zdravilstva. Ohranjeni so tudi spisi sv. Hildegarde iz Bingna, ki je živela v samostanu ob Renu. V Božjih videnjih je sprejemala navodila o posameznih zdravilnih rastlinah in njihovi uporabi. Z razvojem laičnih farmacevtskih šol in uveljavljanjem sintetičnih zdravil je začela samostanska medicina nazadovati. Tudi v Olimju je po odhodu patrov pavlincev v leti 1782 ta tradicija zamrla. Rahlo utrujeni smo pot nadaljevali do Jelenovega grebena. Prvi gostitelji, ki so nam pritekli nasproti in nas pozdravili so bili jeleni damjaki in mufloni. Lastnik nam je razložil, če so morda zadržani, jih priključite z ljubkovalnim imenom: " Pikaaaa, Pikiiii ", kot poslastico pa dobijo še koruzo. Jelenjad se prosto giblje po okoli 8 hektarov velikem ograjenem gojišču. Ogleдали smo si te ljubke živali, jih lahko tudi nahranili in pobožali. Izvedeli smo, da je bila tukaj najprej kmetija z govedorejo in vinogradništvom. Potem pa je domačijo prevzel še komaj 18 letni Borut Ježovnik. Poln energije in novih idej, s čisto vizijo, seveda pa tudi s polno podporo družine se je začela zanimiva turistična zgodba. Najprej so prodali govedo in pripeljali 75 jelenov damjakov iz Brionov, iz Hrvaške. Kasneje so se lotili gojenja šampinjonov, konzerviranja, predelave in uvoza komposta za gobe ter v sklopu inženiringa predstavništva treh tujih podjetij. Gostom je v začetku gostoljubna mama Anica pripravljala šampinjone na razne načine in dobil se je tudi jelenji golaž. Iz starega hleva so preuredili današnje Gostišče Jelenov greben. Domača kuhinja vabi na divjačinske in gobje specialitete, vse skozi pa se kulinarčna ponudba dopolnjuje z vedno novimi, predvsem domačimi kuharskimi mojstrovini. Ker so se obiskovalci tukaj vedno dobro počutili in so hoteli ostati še kakšen dan več so dodali sobe in apartmaje, Penzion " Rebeka in Karolina ", poimenovanem po prvih dveh hčerah. Ker pa za vsakim moškim stoji uspešna ženska, tudi pri njih ni nič drugače. Vsakozi 3 vogale hiše drži žena Asunta, ki je povila 3 hčere, najmlajša je Lara. Skupaj s starim očetom Ivanom in mamo Anico so vsi vpeti v vsakdanja opravila in edini cilj je zadovoljiti še tako zahtevnega gosta. Vsak po svoje doprinese k temu, da se vsak obiskovalec na Jelenovem grebenu vedno počuti dobrodošlo. Ključ razvoja je, da se gostu prisluhne in da se za vsako idejo poišče primeren, kompetenten kader, ki se bo z vizijo podjetja poistovetil, kot seveda dodal kakšno svojo idejo. Pomaga jim 20 člansko osebje, brez katerega ne bi vse tako gladko teklo. Med penzionoma so dodali še prelep wellness. Na voljo sta dva jacuzija, dve savni, udobni ležalniki in dihač jemajoč razgled. Gostje se lahko zagrejejo ob kaminu in čaju ali osvežijo s svežim sadjem. Najstarejša hči Rebeka je ponudbo popestrila še s pestro izbiro masaž in neg. Ker so gostje želeli vse te dobrote odnesti domov, se je skozi leta razvila prečudovita trgovinica z domačimi izdelki. Izdelki so tudi lepo zapakirani, kar je plod razvoja laserske dejavnosti, ki so jo dodali leta 2006. Najprej z namenom za bolj izpopolnjeno domačo rabo, potem pa so razvili celo linijo poslovnih daril.

2009 so vinograd zamenjali s sadovnjakom starih sort jablan, s strokovno pomočjo Kozjanskega Parka. Zraven vinograda je kozolec, ki je idilični prostor za športne kot tudi svečane dogodke. Leta 2012 so ga razširili in prelevil se je v prelep zastekljen Jabolčni ranč, kjer se lahko zabava do 150 gostov. Leta 2012 so dogradili še vrhunsko vinoteko " Star' ata ". Prijazni domačini so nam pripravili okusno kosilo, ki je vsakemu izmed nas še kako teknilo. Polni lepih vtisov današnjega dne smo pot nadaljevali do postajališča v Lukovici, kjer smo naredili krajši postanek za krof, saj so nam zopet priskočili na pomoč v Gostinskem podjetju Trojane d.o.o. Trojane. Po okrepčilu smo pot nadaljevali proti domu kamor smo prispeli v večernih urah.

Namen enodnevne ekskurzije na Štajersko je bil v prvi vrsti aktivno preživljanje prostega časa, ki je povezano z zabavo, navezovanjem novih poznanstev in spoznavanjem lepote, zanimivosti ter običajev različnih krajev naše države - z namenom razbremenitve družine, pridobivanje novih izkušenj v različnih okoljih in situacijah, druženje, krepitev povezovanja med starostnimi generacijami in sprejemanje drugačnosti, s tem pa želimo invalidnim osebam pomagati pri vključevanju v normalno življenjsko okolje, naučiti jih samostojnega in neodvisnega življenja ter osamosvajanja od staršev, po drugi strani pa pridobivanje novih izkušenj v različnih okoljih in situacijah.

Pripravila:
Vanda Hrovatin

predsednik
Jernej Kocjančič

Društvo SONČEK ZGORNJE GORENJSKE je vpisan v register društev, ki ga vodi Upravna enota Jesenice / zaporedna številka : 168 / matična številka : 1173162 / šifra dejavnosti : 94.991 / davčna številka : 52760545 / E - pošta: soncek@telesat.si naslov: Cesta maršala Tita 65 **Jesenice 4270** / telefon : **051 604 - 789** / TRR: **03186 - 1000368041** / Odločba MDDSZ o vpisu v register invalidskih organizacij številka : **IO - 017/01**